

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Meditationum evangelicarum volumen tripartitum

Creidius, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-122776](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-122776)

2. *Censum bonorum.* Quid enim possidemus, quod ab ipso non habemus? 1. Cor. 4. v. 7. dicamus igitur cum Davide 1. Chr. 30. v. 11. 12. Tua Domine sunt omnia, & quæ de manu tua accepimus, dabimus tibi. Hoc fit, quando aliquid conferimus de substantia bonorum temporalium ad sustentationem ministrorum Ecclesiæ, scholarum, pauperum, exulum, &c. Hoc æquè necessarium tributum est, ac illud, quod magistratui politico exsolvere teneris, juxta expressa Scripturæ dicta, Gal. 6. v. 6. 1. Cor. 9. v. 11. 13. 14. & alibi passim.

3. *Censum laborum.* Sex dies hominif concessit Deus, quibus opera vocationis suæ perficere potest, & septimum consecravit tanquam censum sibi persolvendum, ut quiescat homo in die illo ab operibus externis, & Deo cultum suum præstet. Qui facit, benedictionem divinam experietur, Lev. 26. v. 2. seqq. qui non facit, vindictam divinam non evitabit, Jer. 17. v. 27. Amos 8. v. 5. 8. 10. 11. hisce abrumpimus. Faxit Deus T. O. M. ut juxta normam hujus concionis vitam nostram instituamus, & dirigamus per Christum Salvatorem nostrum, Amen.

Dominica XXIV. post Trinitatis.

Evangelium Matth. 9. vers. 18. 26.

IN V. T. mulier fluxu sanguinis laborans immunda pronunciatur, omnis qui tetigerat eam, immundus erat usque ad vesperam, & quicquid erat, & super quo dormierat vel federat, diebus separationis suæ polluebatur, Lev. 15. v. 19. 20. 21. parem legem habebant Judæi de mortuis, Num. 5. vers. 2.

Sed Christus in hodierna pericope tangi se patitur à muliere hæmorrhosæ, qui & ipse tangit defunctam Jairi filiam, ut ostenderet se esse Dominum Legis, Marc. 2. v. 28. in quo unicum contra spiritualem immundiciem remedium nobis reperire liceat, siquidem purgationem peccatorum nostrorum fecit per seipsum, Ebr. 1. v. 3. & non solum in baptismo, sed cum primis etiam in cœnæ Sacramento nobis sanguinem suum communicat, quo conscientia nostræ emundantur ab operibus mortuis ad servendum Deo viventi, Ebr. 9. v. 14.

Partes Evangelii duæ sunt:

I. *Puella resuscitatio.*

II. *Hæmorrhosæ sanatio.*

J.J.

EXEGESIS.

DE pinguibus quosdam adducam, dixit Dominus Pl. 68. v. 23. hoc impleri cepit tempore Christi. Gloriabantur quidem Pharisei, Joh. 7. v. 48. nunquid ex Principibus aliquis in eum credit, præter turbam hanc, quæ non novit legem & maledicta est. Sed contrarium apparet ex tota Evangelica historia, ex qua sine cumulatione exemplorum aliorum deprehendimus, quod in una civitate Capernaum tres insignes Patronos per Evangelii prædicationem sibi conciliaverit. Primum ex regia familia Herodis, Joh. 4. v. 47. Secundum ex Cæsareanis, Matth. 8. v. 5. Tertium ex Judæis, hunc ipsum nimirum Archi-Synagogum, qui per mortem filiolæ suæ ad eum compellitur, & resuscitationem anxie sollicitat. Duo igitur potissimum hic consideranda occurrunt:

P p

I. *Patris*

I. Patris querela.

II. Christi medela.

Querelam Patris quod attinet, est illa

I. Memorabilis, & quidem bifariam,

1. *Ratione deferentis*, qui fuit ἀρχων τῆς συναγωγῆς, ut Lucas Matthæum explicat c.

8. v. 41. Quoniam enim Judæi unicam duntaxat templum habebant, nimirum Hierosolymitanum, in quo preces, sacrificia & oblationes suas Domino offerebant, Deut. 12. v. 5. 6. in præcipuis tamen oppidis habuerunt etiam suas Synagogas, in quibus singulis Sabbathis prælegebantur Mosis & Prophetarum Scripta, Act. 15. v. 21. qui verò Synagogis his præerant, Principes Synagogæ dicebantur, quibus hoc ratione officii incumberebat, ut diligenter attenderent, quo omnia in cultu divino decenter & ordine peragerentur. Talis etiam fuit hic ἀρχων, quem Marcus & Lucas Jairum appellant, quod si interpreteris, illuminatum significat.

Evangelistæ incipiunt hanc historiam vocula Ecce, quasi admirabundi, quia ut supra etiam tetigimus, tales Archi-Synagogi in schola Christi raræ aves fuerunt, & qui convertebantur, ex singulari providentia & bonitate divina adducti sunt.

Unde fuit hoc doctrinale, quod Deus ex omni hominum genere ac ordine sibi colligat ecclesiam, etiam ex medio, inter quos dominatur, inimicorum, Pl. 110. v. 1. apud Deum enim non est respectus personarum, Act. 10. v. 34. Gal. 3. v. 28.

2. *Ratione mali incumbentis*, quod est mors unicæ ipsius filiolæ, quæ annos duodecim nata, adeoque in ipso ætatis flore constituta erat. Marcus dicit, quod fuerit in extremis, c. 5. v. 23. Lucas ἀπεθνήκειν moriebatur, c. 8. v. 42. nulla tamen hic contrarietas. Jairo domo exeunte & ad Christum contendente filia in agone fuit, sed in-

terim dura viam illam suscipit & perficit, moritur, propterea Marcus & Lucas recensent, quod domestici ejus venerint ipsi obviam, dicentes: Noli amplius molestus esse Magistro, filia tua jam mortua est.

Elucescit hinc

1. *Summa crucis utilitas*, quam non immeritò Naziancenus pharmacum salutis appellat, quia nos ad Christum deducit, Christus jam ultra annum Capernaum docuerat, & multa insignia miracula ibi patravertat, sed Jairus noluit venire, & forte nunquam venisset ad Christum, nisi morbi sevitia, quo filia laborabat, ipsum coegisset, & domo quasi expulisset: Nimirum facit Deus quandoque opus alienum, ut faciat proprium, Esa. 28. v. 21. nam vexatio dat intellectum, Esa. 28. v. 19. & quando castigamur, tunc in angustia Dominum requirimus, Es. 26. v. 16.

2. *Vita humane fugacitas*, quam puella hæc duodecim annorum suo exemplo comprobat. Ecce enim moritur in ipso flore, quod probè notent puellæ omnes, præsertim eæ, quæ aliamodico vestium ornatu delectantur, & extento gutture ambulant, tripudiantes inter eundem, & strepitum crepitaculorum excitantes, Esa. 3. v. 16. Omnis caro tænum, & omnis gloria ejus quasi flos campi, Esa. 40. v. 6. mors non attendit juveniles annos, aut pretiosas vestes, quibus exornata es, sed rapit sine discrimine, tam qui utuntur hyacintho & coronam portant, quam infimum quemque, si vel lino crudo operiatur, Sir. 41. v. 4. vide igitur ut pietate & modestia cum primis te exornes, 1. Tim. 2. v. 9. 1. Pet. 3. v. 3. 4. Tunc concupiscet aliquando Rex cælestis decorem tuum, Pl. 45. v. 12. & in cubiculum suum æternæ beatitudinis te introducet, Cant. 1. vers. 4.

II. Imi-

II. *Imitabilis, si spes*

1. *Paternam charitatem*, quâ filiam suam complectitur, ut ipse per pedes ad Christum properet, & statum suum afflictissimum ipsi exponat. Tales *ἐγγυὰς* implantavit Deus Parentibus, ut labores & molestias, quas educatio liberorum requirit, eò libentius susciperent, & nos etiam ex illis cognosceremus, quanta sit Dei erga nos dilectio, juxta dicta, Ps. 103. v. 13. Esa. 49. v. 15. Jer. 31. v. 20.

Hoc tamen observarunt veteres, quod multa quidem in sacris occurrant exempla parentum, qui pro liberis intercesserunt, nulla autem liberorum pro parentum incolumitate sollicitorum. Sed testatur potius experientia, liberis ut plurimum parentes senio confectos negligere, & mortem ipsorum avidè desiderare, ut bonis tandem potiantur, eademque pro lubitu dilapidare possint. Hoc non est *ἀντιπελαργεῖν*, quod Paulus requirit, 1. Tim. 5. v. 4. & pugnat contra 4. præceptum, quod Sirach egregiè explicat, & pœnam appendit, qua tales liberos manere solet, c. 3. v. 3. seqq.

3. *Insignem humilitatem*. Nam præcedit ad pedes Christi, ut Marcus habet, & adoravit eum, qui mos apud Sanctos V. T. fuit usitatissimus, ut precantes vel proni in faciem ceciderint, exemplo Moïsi & Aaronis, Num. 16. v. 4. 22. vel super terram jacuerint exemplo Davidis, 2. Sam. 12. v. 16. vel etiam in genua prostrati, & manibus in cœlum levatis preces suas fuderint, ut Salomo, 1. Reg. 8. v. 22. & Daniel, c. 6. v. 10. Gestus ejusmodi pii sunt & laudabiles, quos adhuc hodie inter Christianos observari decorum est. Quoties enim genua flectimus & rursum erigimus, reipsâ ostendimus, quod propter peccatum in terram delapsi, & propter benignitatem ejus, qui condidit nos, ad cœ-

lum revocati sumus, inquit Basilius. Humilitas ea Deo placet, & ad misericordiam ipsum permovet, Judith. 9. v. 13.

3. *Auxilii veritatem*. Nam ad Christum properat, non ad Magos, Pythones, Aruspices & alios id generis Saranæ complices, ut Saul, 1. Sam. 28. v. 7. & Ahasia, 2. Reg. 1. v. 2. in Christo enim deposuit Pater omnem plenitudinem, ut nos acciperemus gratiam pro gratia, Joh. 1. v. 16. Ergò in omnibus necessitatibus rectè ad illum properemus, dicentes cum Josaphato 2. Chron. 20. v. 12. Domine, quum ignoremus, quid agere debeamus, hoc solum habemus residui, ut oculos nostros ad te dirigamus. Tu Medicus noster, Exod. 15. v. 26. verbum tuum omnia sanat, Sap. 16. v. 12. qui verò aliū sectantur, multiplicant dolores suos, Ps. 16. v. 4.

Hæc de Patris querela, sequitur nunc Christi medela, quæ est

1. Promptissima. Statim enim surgit & sequitur eum cum discipulis suis. Non exprobrat eis hostiles collegarum animos, sed reipsâ ostendit, hunc esse cibum suum, id est, tam gratum sibi esse, ac cibus est homini famelico, ut faciat voluntatem patris sui, Joh. 4. v. 34. & neminem ad se venientem velle foras ejicere, Joh. 6. v. 37.

Affectum hunc ad dextram Dei exaltatus non deposuit, sed æquè paratus est adhuc hodie ad ferendum nobis auxilium, Ebr. 4. v. 15. 16. non opus est sanctorum patrocinio, ut Christum demereamur. Ipse animam suam pro nobis posuit, Joh. 10. v. 12. & *ἀντὶ τούτου* dedit, Matth. 20. v. 28. 1. Tim. 2. v. 6. tantum nullus sanctorum in nos impendit, Ergò etiam majori dilectione quàm ullus Sanctorum nos prosequitur, Joh. 15. v. 13. imò ad dextram Patris est, & interpellat pro nobis, Rom. 8. v. 34.

Nostrum erit hanc juvandi promptitudinem imitari, & omnes, qui nostrâ ope indigent, eâdem facilitate sublevare, nam fides per charitatem effeax est, Gal. 5. v. 6. charitas autem nō defatigatur, 1. Cor. 13. v. 8.

2. *Suavissima.* Postquam enim venit in ædes Jairo, & videt tibicines, qui pro more gentis Judaicæ carmina lugubria decantabant, nec non turbam flendo & plangendo *δοξοβύμενον* tumultuantem quasi, & confuso clamore latè omnia complementem, secedite, ait, puella non est mortua, sed dormit. Puella quidem verè erat mortua, sed in consolationem parentum mortem Christus somnum appellat, ut credant, sibi tam facile esse resuscitare mortuos, quàm facile nobis est è somno excitare dormientem, quæ appellatio in Scripturis non est infrequens. Confer 2. Sam. 7. v. 11. Es. 26. v. 19. Dan. 12. v. 2. Joh. 11. v. 11. 1. Theff. 4. v. 13.

Comparatur autem mors somno

1. *Propter originis paritatem.* Somnus oritur ex vaporibus ventriculi ad cerebrum elevatis, qui nervos occupant, & sensuum operationes impediunt: Ita postquam primi parentes de fructu vitæ arboris comederunt, venenatus quidam vapor omnia non solum ipsorum, sed etiam posterorum membra occupavit, ut omnes cogantur in morte obdormiscere, Rom. 5. v. 12.

2. *Propter oppressionis communitatem.* Quando dies inclinat & nox ingruit, cubitum itur, & nemo est sub sole, qui somnum effugere, eoque carere possit; ita omnibus decretum est semel mori, Ebr. 9. v. 27.

Pallida mors a quo pulsat pede pauperum tabernas

Regumq; turres, inquit Horatius, hinc domus constituta dicitur omni viventi, Job.

30. v. 23.

*It. Propter similitudinem quoque identitatem: sicut
n. hoo in. rdn corpo dormit, & rdn
aiam, jth in. rdn corpo morit, & rdn aiam.*

3. *Propter indivisam celeritatem.* Somnus præter cogitationem homini subrepat, etiam tum, quando sibi vigilare firmiter proponit: ita mors homines diuturnam sibi vitam pollicentes, invadit, Luc. 12. v. 20.

Mors certa est, incerta dies, hora agnita nulli.

Sicut pisces capiuntur hamo, & aves laqueo, ita mors quoque homines obruit, nil quicquam tale cogitantes, Eccl. 9. v. 12. hoc agnovit patriarcha Isaac, Gen. 27. v. 2. & nos etiam debemus agnoscere, ut quotidie ingeminemus cum Davide, Pl. 39. v. 6.

4. *Propter recreationis suavitatem.* Somnus vires recreat, membraque fessa levat, ita ut qui suaviter dormit, nec cæli tonitrua, nec hominū tumultuantium clamores exaudiat: Eodem planè modo, qui in Domino moriuntur requiescunt ab omnibus hujus vitæ miseriis & molestiis, Ap. 14. v. 13. & in pace degunt, Sap. 3. v. 3. Es. 57. v. 2. propterea abscondit ipsos Deus in cubilibus suis, donec pertranseat indignatio, Es. 26. v. 20. tunc prodibunt iterū, & Deo servient alacriter in templo suo, Ap. 7. v. 15. Sicut hi, qui consumptis stomachi vaporibus manè vegetiores ad munia sua peragenda surgunt, Pl. 104. v. 22. 23. adde 1. Cor. 15. v. 42. seqq.

5. *Propter excitationis facilitatem:* Somnus non extinguit hominem, sed corpus tantum ad tempus in quiete detinet, hinc vel voce vel tactu facile suscitari potest: ita mors hominem non planè abolet, sed corpus tantum necat, anima verò immortalis est, proinde Christo facilimum erit in extremo die corpora nostra suscitare, quando dicet: surgite mortui, venite ad judicium, omnes statim procedent, Job. 5. v. 28. & rursus circumdabuntur pelle sua, Job. 19. v. 26. Hinc Augustinus: Nemo, inquit, tam facile suscitatur

suscitat jacentem in lecto, quàm Christus mortuum ex sepulchro. Ipse enim est resurrectio & vita, Joh. ii. v. 25. hoc est, non solum ipse resurrexit, sed etiam nos ipsius virtute resurgemus, Joh. 14. v. 19.

Resultat ex hac comparatione

I. *Exhortatio.* Quia enim rarò de morte cogitamus, idèd perpetuum aliquod memoriale in somno Deus nobis proponere voluit, ut quoties vesperi cubitum inimus, vestes deponimus, lectum conscendimus, oculos claudimus, &c. cogitemus, quod in his omnibus mors nobis præfiguretur, ubi vestimentum corporis deponimus, 2. Cor. 5. v. 1. sepulchris inferemur, quæ cubilia appellantur, Eccl. 57. v. 2. oculos claudemus, & omnium membrorum, usum quasi abdicabimus. Hoc qui facit, benè aliquando beateq; mori potest cum Simeone, Luc. 2. v. 29.

II. *Consolatio,* ne super obitu nostrorum lugeamus, quemadmodum Ethnicis. Non enim mortui sunt, sed cum hac puella dormiunt, & ab omni miseria, curis & molestiis mundanis suaviter quiescunt. Spiritus interim in manu Dei est, ubi tormentum non sentit, Sap. 3. v. 1. Quis invideret ipsis hanc quietem? O possidete animas vestras in patientiâ, optimi parentes, liberis vestris benè est. Non revertuntur ad vos in hanc vitam, hoc tamen agite, ut ad illos tandem aliquando transferamini, 2. Sam. 12. v. 23.

III. *Dehortatio.* Non omnibus suavis obtingit somnus, qui enim macerant se curis, gravantur laboribus, vel etiam premuntur onere malæ conscientie, illi inquietè dormiunt: ita quoque hominibus impiis mors non est suavis somnus, sed potius æternæ mortis præludium. Abibunt enim ad progeniem patrum suorum, & usque in æternum lumen non videbunt, Ps. 49. v. 20.

3. *Abiectissima.* Deridetur enim à populo, quod etiam Paulo accidit, cum articulum de resurrectione mortuorum Atheniensibus proponeret, Act. 17. v. 32. tales empactæ adhuc inveniuntur, etiam in gremio Ecclesie, qui articulum hunc sincerè non credunt, sed cachinnis excipiunt conaciones quæ instituuntur de resurrectione, de judicio extremo, de inferno, de vita æterna, &c. Sed expelluntur tandem cum his derisoribus ex domo Jairi, id est, ex cœlesti tabernaculo, & cum æterna confusione & ignominia in lacum infernalem detruduntur, ubi Christus iterum deridebit eos, Ps. 2. v. 4. Prov. 1. v. 26.

4. *Certissima.* Mox enim ubi turba ejecta est, assumpto Petro, Jacobo, & Johanne, puellæ itemque parentibus, miraculum aggreditur

1. *Manu tangente,* dum apprehendit puellam manu. Ossa Elisæi de mortua tactu suo virum defunctum ita vivificavit, ut propriis statim pedibus insistere potuerit, 2. Reg. 13. v. 20. 21. Potuerunt hoc ossa Elisæi de mortua, quid non valebit caro Christi vivifica, Joh. 6. v. 54.

2. *Verbo omnipotente,* dum ait ad puellam Syriaco idiomate, Talitha cumi, quod est, si interpreteris: puella surge. Hoc verbum Christi eo ipso momento efficaciam suam comprobavit. Nam reversus est Spiritus puellæ, & ambulavit confestim, & comedit, quæ indubitata vitæ restitutæ signa & argumenta sunt, Matth. 5. v. 42. 43. Luc. 8. v. 55. Si potuit hoc in diebus carnis suæ, quidni possit ad dextram Dei exaltatus? Eph. 1. v. 20. Certè vox ejus cum divina virtute conjuncta est, Psalm. 29. vers. 4. & quando sonabit olim in extremo die, penetrabit sepulchra nostra, & vivificabit omnes

qui in pulvere terræ jam dormiunt, Joh. 5. v. 28.

3. *Gloriosissima.* Nam rumor hujus miraculi emanavit in totam illam regionem. Interdixit quidem Christus parentibus, ne vulgarent, quod gestum erat, ut Lucas testatur c. 8. v. 56. sed hoc ideo fecit, quia testimonium parentum in propria causa suspectum erat, ipsique ex hoc miraculo quondam familiæ suæ gloriam videri poterant affectare. Interim puellæ resuscitatæ conversatio inter cives veritatem prodigii satis testatam reddebat, unde factum est, ut mox in tota regione fama ejus percrebresceret, quin etiam ad nos pervenit, ut ex hoc aliisq; miraculis Christum agnoscere, & per agnitionem illam vitam æternam consequi tandem possimus, Joh. 17. v. 3.

De Secundo.

TEmpus est, ut alteram Evangelii partem breviter quoque percurramus, quæ sanationem hamorrhoeæ tribus membris includit, ut sunt:

I. *Malum*, quod est fluxio sanguinis, videlicet menstrui, non tamen menstrua, quæ secundum consuetum naturæ cursum sexui muliebri aliàs competit, sed continua, unde describitur hic morbus ab Evangelistis

1. *Ratione gravitatis*, quam probat

1. *Singularis appellatio*, vocatur enim *μασίξ*, Marc. 5. v. 29. *μασίξ* autem flagellum significat, quo sexum muliebrem Deus castigare decrevit propter transgressionem Evæ, 1. Tim. 2. v. 14. & inclinationem naturalem ad fastum, superbiam, lasciviam, &c. ut quotidianum *σκόλοτα* haberent, quo in officio continerentur, 2. Cor. 12. v. 7.

2. *Impossibilis curatio.* Dicitur enim, quod multa perpessa fuerit à Medicis, & o-

mnem substantiam suam in hos sumptus impenderit, nec tamen quicquam adjumenti senserit, sed potius in detrius semper habere cœperit.

Videmus ergò hic, quod infructuosa sit omnis medicina, nisi divina accesserit benedictio. Est quidem illa præclarum Dei donum ab altissimo promanans, Sir. 38. v. 4. sed per se nihil efficit, nisi Deus suam gratiam largiatur, sicut absque ejus auxilio neque res domestica augetur Pl. 127. v. 1. neque agricultura incrementum sumit, 2. Cor. 3. v. 7. Si quis igitur Medicos consulere, & eorum vult uti opera, Siracidis consilium hac in parte sequatur, Sir. 38. v. 1. seqq. eventum autem & incrementum Deo humiliter committat, ac in paterna ejusdem voluntate acquiescat; tunc si vult, ipsum cum leproso mundabit, Matth. 8. v. 2. aut si conducibilius videtur in cruce relinquet, ne una cum mundo damnetur, 1. Cor. 11. v. 32.

2. *Ratione diuturnitatis.* Laboraverat enim profluvio hoc duodecim annos, & nihil planè humani auxilii reliquum videbat. Solare te hoc exemplo, quando crux tua etiam durat longo tempore, & tu tibi imaginaris, non esse hominem sub dio infeliciorem. Aspice hanc mulierculam, quæ fædo hoc morbo continuè laboravit per totos 12. annos. Revoca tibi in mentem Tobiam, qui cæcus fuit quadriennio, considera miserum illum paralyticum, qui 38. annis decubuerat super lecto, Joh. 5. v. 5. Non solus es mi Christiane, plures habes fratres & sorores, qui in eodem ergastulo hærent. Sed ubi desinit auxilium humanum, ibi incipit divinum. Christus adjutor est in opportunitate, Pl. 9. v. 10. & ita juvat, quando juvat, ut quilibet dicere cogatur, hoc Deus fecit, Pl. 64. v. 10.

II. *Def-*